

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Stručna knjižnica Željezare u Sisku

Ljiljana Vuković

Željezara u Sisku, Stručna knjižnica, Marijana Cvetkovića 2, 44000 Sisak, Hrvatska

ljiljana.vukovic@sk.htnet.hr

tel. 044/ 565-301

fax. 044/538-486

Radno vrijeme knjižnice: radnim danom od 8–16 sati

Stručna knjižnica Željezare u Sisku specijalna je knjižnica zatvorenog tipa u okviru proizvodnog trgovačkog poduzeća, koja svoje usluge ponajprije pruža zaposlenima u matičnoj organizaciji, a putem Nacionalnog sustava knjižnica u Republici Hrvatskoj (NISKA) i Sustava znanstvenih informacija (SZI) – Podstav Tehnika, sudjeluje u svim vidovima međuknjižnične suradnje i posudbe, tako da je pristupačna i svakom pojedinom potencijalnom korisniku u zemlji i šire.

Prema sadržaju fonda ova knjižnica spada u specijalne knjižnice. Njezin fond sadrži literaturu iz područja metalurgije i prerade metala, zatim kemije, fizike, matematike, strojarstva, a u manjoj mjeri elektrotehnike i građevinarstva. Od društvenih znanosti postoji i manja zbirka filozofskih, psiholoških i socioloških knjiga.

– ako se zanemare neki mali izuzeci novih zakona, propisa i sl. U međuvremenu su napravljene i dvije velike revizije knjižnog fonda nakon Domovinskog rata, 1994. i 2002. godine. Više od 5000 knjiga je rashodovano i otpisano. Obnova fonda s najnovijim izdanjima može se reći da ne postoji. Jedini priljev su pokloni privatnih knjiga radnika koji odlaze u mirovinu.

Značajna novost u knjižnici je pristup internetu, tako da je to za sada jedini kontakt s vanjskim svijetom i najnovijim informacijama koje se mogu dobiti putem interneta. Sama mogućnost mrežnog pristupa raznim informacijama te domaćim i stranim knjižnicama, elektroničkim časopisima, velikim enciklopedijama i drugim priručnicima ne čini ovu knjižnicu beznadnom.

Knjižni fond

Prema posljednjem popisu 2002. godine, knjižni fond Stručne knjižnice sastoji se od ukupno 20 490 svezaka knjiga i brošura. Od toga je referentna zbirka: 2356 svezaka enciklopedija, leksikona i raznih priručnika i 950 primjeraka raznih rječnika.

Zbirka časopisa sastoji se od 627 naslova u preko 8000 volumena. Postoji i velik broj fotokopija članaka iz časopisa (više od 3000) koji su nabavljeni jer ih nismo imali u našoj zbirci časopisa. Postojala je i velika zbirka normi, međutim ona je sustavno revidirana i očišćena od zastarjelih primjeraka, tako da postoje samo najnužnije norme EU, ASME, ASTM i ISO.

Do 1990. godine knjižnica je iz stručnog područja metalurgije imala kontinuiranu pretplatu na referentne časopise na 4 jezika: Bilten dokumentacije JCTND (13 profila), Metals Abstracts, Stahl und Eisen Literatur- und Bucherschau i Referativni žurnal (14 profila).

S obzirom da trenutno nema procesa nabave novih dokumenata, intenzivno se radi na automatskoj obradi podataka knjižnog fonda, tj. unose se podaci u bazu podataka pomoću sustava CROLIST, tako da se dio unesenog već može pretraživati i preko interneta na adresi: <http://mjesecc.ffzg.hr/webpac-tehnika>. Prioritet obrade imaju znanstveno istraživački radovi nekadašnjeg Instituta za metalurgiju Sisak kao i radovi Metalurškog fakulteta Sisak.

Stagnacija razvoja Stručne knjižnice vezana je uz propadanje metalurškog kompleksa Željezare, prestanak rada Instituta za metalurgiju Sisak i izdavanje Fakulteta za metalurgiju Sisak u sustav Sveučilišta u Zagrebu. Proces propadanja se ne zaustavlja, tako da se odgovorni trebaju polako pripremati za preuzimanje i

Zgrada bivšeg Instituta za metalurgiju Sisak, u kojoj je smještena Stručna knjižnica

Stručna knjižnica, kao organizirana stručna služba u Željezari u Sisku postoji od 1953. godine do danas. Razvoj Željezare Sisak od male talionice u veliki metalurški kombinat pa do sadašnjeg stanja, koje na žalost nema uzlaznu putanju, pratio je u stopu i razvoj Stručne knjižnice. Razvijala se od male priručne knjižnice preko INDOK centra do sadašnje knjižnice, dijeleći u svakom pogledu sudbinu svog osnivača.

Razvojni put Stručne knjižnice do 1990. godine bio je više-manje u neprekidnom usponu. Posljednji časopisi pretplaćeni su za 2000. godinu, a nabava novih knjiga prestala je 1990. godine

sanaciju knjižnog fonda, jer će se dogoditi velika šteta ako se dopusti propast ovog, inače jedinstvenog knjižnog fonda u državi. Sadašnji poslodavac, kao i oni prije njega, knjižnicu smatraju velikim teretom i ne žele više u nju ulagati. Zainteresirani su samo za konkretno znanje i eksploataciju tog znanja, ali ne i ulaganje u znanje. Međutim, bez ulaganja u znanje, a to je najduroćiji proces u funkciji razvoja, osobito u današnje vrijeme kad su zahtjevi za kvalitetom proizvoda ili usluga na tržištu vrlo visoki, nema pozitivnih rezultata. "Zapuštenost" kadrova je na vrlo visokom stupnju. Velike promjene koje su se dogodile u posljednjih desetak godina u našem društvenom sustavu, uvjetovale su i velike promjene u poslovnom sustavu, a da ne govorimo o promjenama koje su se dogodile u međuvremenu na tehnološkom polju u svijetu, sada je već vrlo teško i pratiti. Neprekidni stresovi, što od rata, što od nekoliko stečajeva tvrtke, neprekidnih preustrojstava i bitke za opstanak ostavili su neizbrisive tragove na ljudima. S obzirom da se kataklizma propadanja i dalje nastavlja, organizacija obnove znanja, prisustvo seminarima, stručnim skupovima luksuz je koji poslodavac ne može ili ne želi priuštiti zaposlenima. Znanje se podrazumijeva, ali na žalost znanje je nešto što faktor vremena i još koješta drugo – nešto od toga je naprijed navedeno – uništava i treba se konstantno obnavljati, osvježavati i intenzivno brinuti o njemu, inače ga nema. Ono što se nekada znalo vremenom se zaboravilo i nestalo bez traga.

Destruktivna razmišljanja još uvijek ne gube snagu: odbacimo OVO, zatvorimo ONO, OVO nam se ne ISPLATI RADITI, a istraživanju i razvoju davno smo rekli ZBOGOM, pa nije čudo što se u retorici odgovornih često čuje: Što će nama Stručna knjižnica? To nama ne treba! ... Možda sve to ne bi izgledalo toliko apsurdno da to ne govore ljudi s akademskim titulama koji ne bi ni bili na takvim pozicijama da nisu i te kako trebali usluge knjižnice. Vjerojatno je pored svih drugih apsurdna u modi i onaj: Poslije mene potop! A zaboravlja se da je za rješavanje bilo kakvog problema uvijek početak u znanju, a ono se može naći jedino u knjižnici, klasičnoj ili virtualnoj.

Najčešće teme koje se sada traže u ovoj knjižnici su zakonska regulativa o mirovinama, invalidnosti, porezima, zaštiti na radu i zaštiti okoliša. Što se tiče tehničkih znanja, to nitko ne traži niti ga zanima. Zaključci se temelje na pretpostavkama. Tehnički problemi rješavaju se nagađanjem iako je svima poznato da su to egzaktni stvari, od kojih je većina već napisana u knjigama.

Da ova knjižnica ne zna za bolja vremena, možda bi sve ovo izgledalo "normalno". Međutim, ova knjižnica je više od 50 godina bila ponajprije u funkciji proizvodnje i stvaranja materijalnih dobara, i najmanje 30 godina u funkciji znanosti i obrazovanja radeći za Institut za metalurgiju Sisak, Metalurški fakultet u Sisku, a da se i ne spominju srednje tehničke i obrtničke škole metalškog i metaloprerađivačkog smjera u Sisku, a koristili su je i svi oni koji su se obrazovali iz rada u gotovo svim strukama i znanostima. Da bi se sve moglo zadovoljiti, korišteni su i svi tadašnji resursi i mogućnosti stručnog informiranja. Budući da je AOP kod nas bila još u začetku, ipak su korištene i mogućnosti "off-line" pretraživanja informacija iz baza podataka METADEX, COMPENDEX, DIALOG, pa čak i patentne informacije iz baze podataka DERWENT prema unaprijed definiranim profilima koje su zahtijevali naši istraživači i korisnici. (PROFIL je bio popis ključnih riječi međusobno povezanih logičkim operatorima .AND., .OR., i .NOT. kojima je opisana korisnikova tema). Baza DIALOG pretraživana je "on-line" za hitne zahtjeve korisnika – retrospektivno pretraživanje – posredstvom Referalnog centra u Zagrebu.

INDOK služba imala je tada četiri osobna računala i na jednom bazu korisnika i njihovih potreba programiranu na CDS-ISIS-u. Četiri stručna informatora pratila su najnovije stručne časopise, izrađivala anotacije i izdavala interni Bilten znanstvenih informacija jednom mjesečno. Prema podacima iz baze korisnika iz-

Dio čitaonice

radivale su se fotokopije članaka koje su distribuirane korisnicima na radno mjesto.

U to vrijeme pretplata časopisa bila je: 170 naslova domaćih stručnih časopisa i 392 naslova stranih stručnih časopisa. Nabava knjiga kretala se prosječno 600 svezaka godišnje.

Sve vrijeme je proces informatizacije knjižnica intenzivno praćen: počevši od projekta SNTIJ, BIS-a, NISKA-e i SZI. Ulagani su veliki naponi da se drži korak sa svim najnovijim dostignućima na području knjižničarstva, dokumentacijske znanosti, informacijskih znanosti i informatizacije. Nekad je u službi bilo zaposleno 9 ljudi (6 VSS i 3 SSS), a sada je zaposlen samo jedan čovjek, a i on je, prema mišljenju mnogih, suviše. Za kraj se može reći da je velik uspjeh što je Stručna knjižnica još u kakvoj-takvoj funkciji i što uopće postoji. Mnoge knjižnice ovakvog tipa više niti ne postoje. Tako se polako i nažalost i ona treba pripremati za "mirovinu", odnosno u najboljem slučaju za promjenu vlasnika.

Popis nekih naslova časopisa koje posjeduje Stručna knjižnica u Željezari Sisak u svom fondu:

Talijanski časopisi:

1. La Metallurgia Italiana	od 1954. – 1989. g.
2. Technika Italiana	od 1954. – 1971. g.

Francuski časopisi:

1. Annales des Mines	od 1952. – 1962. g.
2. Arcos	od 1945. – 1966. g.
3. Architecture D'Aujord'hui	od 1951. – 1967. g.
4. Chemie Analytique	od 1952. – 1967. g.
5. Chemie et industrie	od 1940. – 1967. g.
6. Fonderie	od 1952. – 1988. g.
7. Revue de Metallurgie	od 1935. – 1988. g.

Ruski časopisi:

1. Stal'	od 1957. – 1989. g.
2. Teploenergetika	od 1959. – 1986. g.
3. Zavodskaja laboratorija	od 1957. – 1989. g.
4. Ogneupori	od 1957. – 1989. g.
5. Metallurg	od 1963. – 1989. g.
6. Litel'noe proizvodstvo	od 1956. – 1989. g.
7. Koks i himija	od 1959. – 1989. g.
8. Izvjestja – Černaja metallurgija	od 1958. – 1989. g.
9. Ekspres informacija – Černaja metallurgija	od 1959. – 1974. g.

Njemački časopisi:

1. Archiv fuer das Eisenhuettenwesen – Steel Research	od 1936. – 1994. g.

2. Baender Bleche Rohre	od 1962. – 2000. g.	16. Talanta	od 1959. – 1992. g.
3. Die Bautechnik	od 1956. – 1987. g.	17. Acta Metallurgica	od 1957. – 1990. g.
4. Fresenius Zeitschrift fuer Analytische Chemie	od 1954. – 1990. g.	Domaći časopisi:	
5. Giesserei	od 1948. – 1989. g.	1. Croatica Chemica Acta	od 1956. – 1999. g.
6. Giesserei Praxis	od 1953. – 1989. g.	2. Livarski vestnik	od 1954. – 1993. g.
7. Mitteilungen aus dem Institut fuer Eisenforschung	od 1920. – 1941. g.	3. Livarstvo	od 1957. – 1962. g.
8. Neue Huette	od 1958. – 1990. g.	4. Ljevarstvo	od 1957. – 1985. g.
9. Radeks Rundschau	od 1946. – 1992. g.	5. Metalurgija	od 1962. – 2004. g.
10. Stahl und Eisen	od 1902. – 2000. g.	6. Nafta	od 1950. – 1972. g.
11. Zeitschrift fuer Metallkunde	od 1958. – 1990. g.	7. Narodne novine	od 1958. – 2001. g.
Engleski časopisi:		8. Rudarsko metalurški zbornik	od 1954. – 1999. g.
1. The Analyst	od 1959. – 1989. g.	9. Tehnika	od 1946. – 1990. g.
2. Analytica Chimica Acta	od 1960. – 1991. g.	10. Varilna tehnika	od 1952. – 1998. g.
3. Analytical Chemistry	od 1953. – 1990. g.	11. Zavarivanje	od 1960. – 1998. g.
4. Applied Spectroscopy	od 1958. – 1992. g.	12. Železarski zbornik	od 1967. – 1996. g.
5. Blast Furnace and Steel Plant	od 1951. – 1971. g.	Referentni časopisi:	
6. Corrosion Prevention Control	od 1958. – 1982. g.	1. Bilten dokumentacije JCTND (13 profila)	od 1958. – 1988. g.
7. Engineering and Mining Journal	od 1953. – 1992. g.	2. Referativni žurnal (14 profila)	od 1961. – 1989. g.
8. The Iron Age	od 1945. – 1981. g.	3. Zeitschriften- und Buecherschau – Stahl und Eisen	od 1970. – 1993. g.
9. Iron and Steel	od 1949. – 1972. g.	4. Analytical Abstracts	od 1958. – 1978. g.
10. Iron and Steel Engineer	od 1950. – 1990. g.	5. Corrosion Abstracts	od 1964. – 1990. g.
11. Journal of the Iron and Steel Institute	od 1951. – 1973. g.	6. Corrosion Control Abstracts	od 1974. – 1987. g.
12. Metal Progres	od 1953. – 1974. g.	7. Metals Abstracts	od 1969. – 1999. g.
13. The Mining Journal	od 1955. – 1967. g.	8. Nuclear Science Abstracts	od 1954. – 1967. g.
14. Spectrochimica Acta	od 1939. – 1981. g.		
15. Steel	od 1945. – 1967. g.		